

[Gade]

betænkning eller en rapport, som kan vise noget om en anden vej for finansiering af dansk landbrug. Jeg har forstået, at de tanker, den indeholder, ikke ligger langt fra det, jeg omtalte i mit tidligere indlæg, nemlig at det, dansk landbrug kan klare at finansiere, er en realrente på omkring 3 pct. Det skal også ses i sammenhæng med, at hr. Ivar Hansen nu siger, at regeringens generelle økonomiske politik kan klare det.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge hr. Ivar Hansen, hvornår han tror at regeringens generelle økonomiske politik fører til en realrente på 3 pct. Under valgkampen fik vi at vide, at der ville komme et oprekammeret rentefald. Det er, som om regeringens forbindelse til børsen – den har jo nok nogen – er blevet lidt dårligere; i hvert fald kniber det noget med dette generelle rentefald. Men selv om vi nu får et mindre rentefald, er det et spørgsmål, om problemerne for dansk landbrug er løst, i hvert fald for dem, der har animalsk produktion. Det er de nok for kornbruget, for de store godser – de skal nok klare sig – men er de det for den animalske produktion, dem, der er nystartede, og dem, der stadig er i klemme med de kortvarige tilskudsordninger, man har sat i gang i de senere år? Jeg tror ikke, det kan lade sig gøre. Man får ikke dette generelle rentefald, og det er derfor, der er brug for en finansieringsreform og en lavere rente.

Men dér er det så, vi siger med styrke, at vores pris for at gå med til noget sådant er, at landbruget så må sige nej til værdistigningerne. Der er to slags værdistigninger. Den ene er den, som kan komme direkte ved, at man fører kapital ind i landbruget fra det offentlige, og den anden er den afledte kapitalisering, der kommer ved, at de lidt bedre vilkår for landbruget måske fremkalder højere priser. Vi mener, det er vigtigt, at der gribes ind over for begge stigninger.

Til sidst vil jeg understrege, at der altså er et behov for en reform, og jeg er enig i mange af de bemærkninger, som hr. Stavad har gjort om, hvordan en reform kan se ud. Men jeg har lidt svært ved at se, hvad der kan komme ud af, at regeringen, socialdemokratiet og de radikale – sådan forstod jeg hr. Ivar Hansen – sætter sig sammen – med de holdninger, der er lagt for dagen her – og derfor vil jeg mene, at det fornuftigste, vi kan gøre, er at afvente rapporten fra husmandsforenin-

gernes strukturudvalg og så tage en drøftelse igen i folketinget for at se, hvordan disse ting kan udkrystallisere sig, og måske også få klarret af, hvor skellet går helt præcist i dansk politik, altså hvem der vil være med til at lave en politik, som kan gøre noget ved den strukturudvikling, der er i gang.

Larsen-Ledet (RV):

I de sidste 25 år har landbruget kun periodvis kunnet sikre tilstrækkelig indtjening gennem sin produktion. Fra 1956 til 1972 var det forståeligt, for da blev vi på grund af de seks' markedsdannelse holdt ude fra gode markeder. Derfor fik landbruget igennem dispositionsfonden tilført midler for at kunne overleve. Efter 1972 har vi haft adgang til de fleste markeder, men omkostningerne og navnlig renten har hindret mange landmænd i en tilstrækkelig indtjening.

For grupper af landmænd er der ved forskellige ordninger søgt at råde bod herpå, i bedste fald har det betydet overlevelse, men det har altså ikke indtil nu givet dem tilstrækkelig produktionsøkonomi og aldrig tryghed. Forklaringen er let at forstå: landbruget er for kapitalkrævende, og kapitalen omsættes for langsomt. Den høje rente belaster produktionen så meget, at landbruget i Danmark ikke kan klare konkurrencen om kapitalen.

Jeg har set nogle beregninger, der viser, at ca. en fjerdedel af landbrugets samlede produktionsværdi går til rente; for industrien drejer det sig om mindre end 3 pct., og derfor kan kun bedrifter med tilstrækkelig egenkapital betale arbejdsvederlag, og så kan det endda diskuteres, hvor stor en del af dette vederlag der er renteafkast, og hvad der er tjent på produktionen.

Altså både landbrugets virkelighed og dets regnskaber fortæller, at en gennemsnitslandmand ikke ud af sin produktion er i stand til at forrente nettoaktiverne eller købesummen for en landbrugsejendom med mere end 6-8 pct. Med den nuværende rente betyder det for dem, der har en gældsprocent på over 50, at det kun er de færreste, der er i stand til at sikre sig en tilfredsstillende indtjening. Altså er der mange, der vil køre fast, og mange ejendomme vil mere eller mindre frivilligt blive udbudt til salg.

Skal en ny ejer overtage bedriften og sikre sig en arbejdsfortjeneste, må han altså møde